

СРПСКИ СИОН

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредник: САВА ПЕТРОВИЋ.

Број 37.

У НОВОМ САДУ 16. СЕПТЕМБРА 1891.

Год. I.

ЕПАРХИЈСКА СКУПШТИНА ДИЈЕЦЕЗЕ БАЧКЕ.

(Свршетак.)

Председник мисли, да је доста, ако у кандидациони одбор уђе 8 лица, из сваког протопресвитерата по двоје — те предлаже: 4 окр. протопресвитера и уз њих од световних још: Дра Илију Вучетића, Дра Ивана Влаховића, Дра Симу Павловића и Петра Е. Сарајлића — који се предлог једногласно и усвоји, те се кандидациони одбор повуче у побочну собу, где под преседништвом Његове Светости, а уз реферату Сергија Шакрака-Нинића, обави кандидацију.

Кад је кандидациони одбор свршио свој посао, хтеде поднети свој извештај, но др. Лаза *Станојевић* замоли председника да претвори скупштину у конференцију, јер је у конференцији слободније саветовање о личностима. Пошто је конференција са свим усвојила предложену листу кандидационог одбора, отвори се по ново скупштина. Референт кандидационог одбора Сергије Шакрак-Нинић чита имена оних лица, која кандидациони одбор за чланове епарх. управе предлаже, те пошто је скупштина сва предложена јој лица усвојила, проглашена су од председника као једногласно изабрана ова лица:

А.) За нове чланове епарх. *консисторије*:

Од свештенства:

1. Павле Балта, парох новосадски,
2. Јован Марковић, парох новосадски,

3. Васа Поповић, парох мошорински,
4. Младен Јовановић, парох сивачки,
5. Јосиф Поповић, парох ађански,
6. Ђорђе Јеврић, парох сегедински,
7. Ђорђе Страјић, парох сентомашки;

Од световних:

1. Др. Иван Влаховић, адвокат из Ст. Бечеја,
2. Др. Јован Вујић, адв. из Сомбора.
3. Павле Гостовић, адвокат из Новог Сада,
4. Ђорђе Радовановић, адвокат из Новог Сада,
5. Др. Стеван Кронић, адвокат из Сомбора.

Б.) За нове чланове епарх. *административног одбора*:

Од свештенства:

1. Милан Ђирић, прота новосадски,
2. Милош М. Папић, прота жабаљски,
3. Мирон Ђорђевић, игуман ковиљски,
4. Никола Бељански, пар. госпођиначки,
5. Младен Јовановић, парох сивачки,
6. Лаза Каћански, парох сентомашки;

Од световних:

1. Др. Илија Вучетић из Новог Сада,
2. Јустин Кољевић из Сомбора,
3. Др. Павле Јанковић из Новог Сада,
4. Петар Вукићевић из Сомбора,
5. Др. Сима Павловић из Сомбора,
6. Петар Е. Сарајлић из Жабља,

7. Исидор Дебељачки из Ст. Бечеја,
8. Др. Лаза Станојевић из Н. Сада,
9. Душан М. Јовановић из Н. Сада,
10. Др. Стеван Малешевић из Сенте,
11. Лаза Гавански из Сентомаша,
12. Јован Илић из Чуруга.

В.) За чланове епарх. школског одбора који је са свим обновљен, изабрани су једногласно :

а.) Од свештенства :

1. Милан Ђирић, прота новосадски,
2. Емил Степанов, парох тителски ;

б.) Од учитељства :

3. Стеван Коњевић учитељ сомборски,
4. Стеван Жекић, учитељ ст. бечејски ;

в.) Од световних :

5. Васа Пушибрк из Новог Сада,
6. Светозар Савковић из Новог Сада,
7. Др. Младен Јојкић „ „ „
8. Аркадије Варађанин „ „ „
9. Др. Лаза Станојевић „ „ „
10. Арса Пајевић „ „ „
11. Ђорђе Стефановић Раља из Сентомаша,
12. Влада Стратимировић из Н. Сада,
13. Др. Илија Огњановић „ „ „
14. Јован Грчић „ „ „

Председник извештава да се на упражњено место епархијског бележника нико пријавио није — те ће бележничко звање и у будуће одправљати досадашњи привр. бележник *Сергије Шакрак Нинић*.

Др. *Илија Вучешић* изјављује, да цела скупштина — признајући ревност, савесност и вештину досадашњег привр. епарх. бележника *Сергија Шакрак-Нинића* — са радошћу и задовољством узима на знање, да ће и у будуће он бележничке дужности одправљати.

За тим се у смислу дневног реда прелази на читање мотивисаних предлога епарх. административног одбора.

Бележник *Сергије Шакрак Нинић* чита мотивисани предлог о умножењу канцеларијског особља, у коме се доказује, да су досадашња два интерна званичника при епарх. управи посве недовољна а да би могли све послове као што треба свршавати, а уз то још епарх. канцеларију и архиву у систематичном реду држати. С

тога се у интересу тачне отправе званичних предмета, у интересу развитка радње код епарх. власти и у интересу одржавања реда у консе канцеларији и архиви — предлаже :

а) да се при епархијској управи бачкој установи *место епарх. архивара и протошоломисте* у једном лицу, са системизованом годишњом платом од 400 ф ;

б) да се епарх. скупштина обрати представком на Саборски Одбор, односно на сам Сабор, да истоме архивару и протоколисти годишњу му плату из нар. црквених фондова у течај стави;

в) да се и дотле, док Сабор ту ствар не реши, архиварско место попуни и да му се плата издаје из епарх. фонда — а делокруг архивару сам административни одбор да определи.

Предлог је овај једногласно од скупштине усвојен.

За тим бележник чита мотивисан предлог административног одбора о оснивању *епархијског фонда*.

У предлогу се пре свега доказује жива потреба, да се такав фонд оснује, указује се на друге епархије, где су такви фондови основани, те се за кратко време лепо развили, а за тим се указују извори, из којих би се тај фонд основати могао. Ти извори су :

1.) свака срп. прав црквена општина у бачкој епархији да прилаже годишње толико пута по 2 н., колико душа броји ;

2.) настојатељи манастира и окр. протопресвитери да прилажу у епарх. фонд по 10 фор годишње, а остали свештеници по 1% од своје рескриптуалне плате Манастир Ковић да прилаже годишње 100 фор., а Бођан 25 фор. ;

3.) да се све цркве и све црквено-општинске зграде осигурају код „Франко-угарског друштва“, које ће друштво од свих уплаћених премија 40% у корист епарх. фонда прилагати ;

4.) позваће се цркв. општине и поједини родољуби на давање и сабирање добровољних прилога у корист епарх. фонда ;

5.) свагдашњи епископ бачки примаће од сваког свештеника, кога одликује и од свакога брачног пара, којему диспензацију

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

даде, најмање по 5 фор. у корист епарх. фонда.

Из тих извора могао би епарх фонд имати годишње до 4000 фор. прихода. Кад фонд нарасте на 15.000 фор., из њега би се по нужди плаћао архивар, а кад порасте на 50.000 ф. давале би се из њега попутнине и дневнице члановима епарх. управе. Фондом би руковао епарх. административни одбор по нарочитим правилима, која исти изградити и првој епарх. скупштини на одобрење поднети има.

Прота Љубомир *Купусаревић* предлаже, да се од сваке душе не рачуна по 2, већ по 1 новчић.

Стеван *Грађански* жели да се тај фонд оснује поглавито добровољним прилозима — те од своје стране прилаже 10 фор.

Његова Светост, г. *патријарх Георгије* усваја предлог прота *Купусаревића*, да се на сваку душу по 1 новчић узима а при томе и тај 1 новчић да се не разрезају буквално на душе, већ да се саме црквене општине обвежу, да толико новчића дају, колико душа имају — а оне то могу и из својих благајна исплатити. Св. патријарх од своје стране прилаже у епархијски фонд као добровољни прилог 100 фор.

И тако је предлог о епархијском фонду са модификацијом прота *Купусаревића* једногласно примљен.

По томе бележник чита предлог административног одбора о *креирању сталног места епарх. ексактора или рачунског ревизора* са системизованом годишњом платом од 600 фор. с тим, да се то место већ 1892. год. попуни а ради наплате му, да се епарх. скупштина обрати представком на Саборски Одбор, односно на сам Сабор, да ексактору бачком из нар. фондова определи годишњу плату од 600 ф.

Лазар Каћански мисли, да предлог тај колидује са законом, пошто је администр. одбор сам собом дужан да прегледа рачуне у другој инстанцији.

Св. *Патријарх* му одговара, да администр. одбор нити је до сад могао, нити ће игда и моћи сам собом рачуне прегледати — него му за то треба посебан орган, који ће то чинити, а орган тај неће

бити нека посебна власт, већ административном одбору потчињени чиновник.

Емил Шешанов пита: хоће ли ексактор осим плате од 600 фор. имати права и на посебну попутнину?

Св. *Патријарх* одговара, да ексактор осим 600 фор. неће имати друге компетенције — осим што ће имати право на попутнину онда када посебним налогом администр. одбора испослан буде, да доведе у ред рачуне у неуредним црквеним општинама.

После ових примедба усвојен је и овај предлог једногласно. —

Бележник чита предлог о *зидану епископске резиденције у Новом Саду*, који овде у целисти доносимо:

„Славна епархијска скупштина!

Као што је познато, прошло је већ 40 година, од како епископија бачка нема своје епископске резиденције, јер бивша епископска резиденција сагорела је бурне 1849. године а нова није саграђена, него су епископи бачки од 1849. све до сада становали или у приватним својим становима, или у изнајмљеним кућама, које у свакој прилици нису згодне за епископски стан и за канцеларије епархијских власти, које су са епископијом спојене.

Достојанство дијецезалног епископа само по себи захтева, да епископ има засебну и пристојну епископску резиденцију, која би као таква била згодна не само за удобно станиште дијецезалном епископу, већ да се у њу згодно могу сместити и канцеларије и друге званичне просторије епархијских власти, с којима је епископска резиденција природан центар.

Подизање пристојне и угледне епископске резиденције за свагдашњег епископа бачког у Новом Саду — изазива дакле пре свега сама потреба, уз то ће лепа и угледна резиденција подизати углед не само нашег епископа, него и свега нашег народа у епархији а нарочито у Нов. Саду, а најзад служиће и на улепшање вароши а нарочито — по месту где би се резиденција подигла — служила би на украс околини наше саборне цркве.

Но питање је, има ли средстава за подизање нове епископске резиденције, од куда

ће се та средства прибавити, и ко је у право дужан да подигне епископску резиденцију у Нов. Саду?

На ово последње питање, на име: ко је дужан да подигне епископску резиденцију, био би правилан одговор: као што је црквена општина дужна, да подигне пароксијски дом своје парохије — тако је епархија дужна да подигне резиденцију своје епископу, — и по томе би све бачкој епархији подручне цркв. општине, односно целокупно срп. прав. становништво бачке епархије имало да подигне бачком срп. прав. епископу пристојну епископску резиденцију; — но с обзиром, да је за подизање пристојне епископске резиденције нужна доста знатна свота новаца, пошто су црквене општине и срп. прав. становништво у епархији — и онако претерећени разним давањима, те једва да би и поред најбоље воље могли допринети веће жртве на зидање епископске резиденције — то би се већ с тога морало одустати од мисли: да сама епархија подиже резиденцију своје епископу.

Но кад епархија не може — ко може и ко је у другом реду позван да подигне епископску резиденцију у Нов. Саду?

На то питање није тако тешко одговорити: Онај извор, из кога се до сад плаћала најамнина или аренда за кућу, за епископски стан изнајмљену — тај извор треба да подмири и трошкове за зидање нове резиденције, па кад сазида нову резиденцију, неће имати најамнине плаћати. Тај извор је пак „Неприкосновени фонд у Карловцима“ који је заснован и до данашње висине развијен епископским оставинама и интеркаларним приходима. Да је неприкосновени фонд дужан старати се за епископске резиденције, томе је најбољи разлог тај, што су од вајкада, и у недавној прошлости па и у садашњици увек из тога фонда подмиривани трошкови око оправљања епископских резиденција — а кад се из тог фонда оправљају по потреби све старе резиденције, свакако се из тог фонда имају по нужди да подижу и нове епископске резиденције.

Но и осим тих темељних разлога, има неприкосновени фонд да сноси трошкове

око подизања резиденције још и поглавито с тога:

а.) што је из оставине бачких епископа утекла у неприкосновени фонд — у разна времена — далеко већа свота, но што је нужна да се пристојна епископска резиденција подигне;

б.) што је у бачкој епископији подржан кроз дуже време интеркалар са изричном жељом, да се преоставши интеркаларни приходи на подизање епископске резиденције употребе — из чега је јасно, да епископија бачка има неоспорна права потраживати, да се епископски двор у Нов. Саду из неприкосновеног фонда има подићи.

Тако је у неприкосновени фонд утекла половина посмртнине иза пок. епископа бачког Хранислава у износу од 15.687·13
Од интеркаларних прихода иза пок. епископа Хранислава до 1. нов. 1849. — — — 14.955·33
Од интеркаларних прихода од 1. нов. 1849. до октобра 1852. год. — — — — 14.702·—
Пола посмртнине иза пок. епископа Платона — — — — 20.000·—
Од интеркаларних прихода од 1867. и 1868. год. око — — — — 30.000·—

Свега: 95.344·46

која свота с каматама заједно — рачунајући да се капитал уз камате на камате за 15 година удвостручава — могла је до сад порастити најмање на 300.000 фор. — дочим је на подизање угледне епископске резиденције сасвим довољна свота од 80 до 100.000 фор.

Из свега до сад реченог излази, да је неприкосновени фонд и морално позван и правно обвезан, да из својих средстава подигне у Нов. Саду пристојну и угледну епископску резиденцију.

С тога епархијска управа бачке дијецезе предлаже:

да се славна епархијска скупштина из данашње седнице своје путем високог Саб. Одбора обрати образложеном представком на високи срп. нар. цркв. Сабор, да исти високи Сабор закључком својим изрече, да се из неприкосновеног фонда вотира 100.000 форината на подизање епископске

WWW.UNI.BG.BG
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

резиденције у Нов. Саду, и да се та свота што скорије стави у предрачун неприкосновеног фонда.“ —

Др. Сима Павловић у начелу с радошћу прима овај предлог, али држи, да би епископску столицу требало преместити из Новог Сада у Сомбор, те тамо сазидати резиденцију. Сомбор је, вели, природан центар бачке епархије — тамо је центар и политичко-административне власти — па тамо ће и епископ бачки више угледа имати, него у Новом Саду.

Емил Степанов доказује, да нема разлога, да се епископска столица из Новог Сада у Сомбор премешта. То не дозвољава ни културни ни историјски значај Новог Сада.

Др. Илија Вучетић је мишљења, да предмет о премештању епископске столице и не спада пред епарх. скупштину, јер како ће се епархије заокружити и где ће им седиште бити, то ће виши надлежни форум решити. Он са своје стране усваја предлог и допуњује га још једним разлогом, на име тиме, што код нар. фондова већ има извесна свота (до 12.000 фор.) опредељена ли на зидање епископске резиденције, те у представци на сабор и то треба напоменути.

По томе је и овај предлог усвојен.

Др. Илија Вучетић подноси писмени предлог: да епарх. скупштина упути епарх. администр. одбор бачки, да сачини предлог за *словни ред епарх. скупштине* и да га првој епарх. скупштини поднесе на претрес и одобрење. — Прима се једногласно.

Бележник чита писмени предлог Др. Илије Вучетића о томе, да се умоли Његова Светост и високослави Саборски Одбор ради тога, да се *наш народно црквени Сабор што скорије*, а свакако још у течају ове године *састане*. — Прима се једногласно.

Бележник чита предлог за одлуку Др. Ивана Влаховића: да скупштина изрази своје негодовање, што епарх. скупштина тако дуго није сазивана — а св. Патријарху да изјави захвалност, што је скупштину сазвао.

Прота Јован Бороша усваја предлог, но

желио би, да се изрече, да ће се епарх. скупштина после 5 година и опет састати.

Др. Илија Вучетић напомиње, да по 14. §. привр уређења епархија, епарх. скупштину сазива административни одбор, али с тога што није опредељено време кад се има скупштина сазвати, он је за то, да ова скупштина изрази жељу, да се најдаље после 3 године опет састане.

Св. Патријарх предлаже, да се та ствар остави администр. одбору, који треба да зна шта му је дужност, па ће је или хтећи или баш и морати вршити. — Прима се.

Примљен је предлог др. И. Вучетића, да се опуномоћи административни одбор, да попуни упражњена места епархијских скупштинара.

Јован Марјановић, парох лалићки, поднео је предлог за *уредбу о дошацији свештенства*, о коме се није решавало, пошто је исти члан поднео тај предлог и саборском одбору.

Шеван Грађански из Рац-Милетића поднео је неколико предлога у погледу цркве и школе, који су већином већ у предходним одлукама скупштинским садржани. Исти члан приложио је у скупштини 100 фор. на фонд за *помагање сиромашних општина и школа*, а сабор ће се умолити да такав фонд установи. Прилог је примљен са захвалношћу и скупштина је даривача поздравила ускликом: „Живио!“

Пошто су расправљене још неке ствари од мање важности — изабрани су у одбор, који ће оверовити скупштински записник: Милан Ђирић, Павле Балта, Др. Илија Вучетић и Др. Лаза Стапојевић.

Подиредседник епарх. скупштине Др. Илија Вучетић предлаже, да скупштина изрази своју срдачну благодарност Његовој Светости, преузв. г. Патријарху Георгију, на мудро, свесном и тактичном руковођењу — јер само се томе има захвалити, да је скупштина мирно и достојанствено текла и свој рад успешно обавила. — Прима се једногласно.

Поред усклика „Живио Његова Светост, Патријарх Српски Георгије!“ — председник у $\frac{1}{2}$ сахата по подне затвара скупштинску седницу.

ВАСКРСНИ ТРОПАРИ.

Глас I.

Кам када је на гробу Ти, Спасе.
 Од Јудеја запечаћен био —
 И када су крај њега војници
 Пречисто Ти стражарили тело,
 Трећи дан си устао из мртвих,
 Дарујући за увек нам жиће.
 Тога ради и небесне силе —
 Сви анђели — радосно клицаху:
 Нек је слава, Живодавче, Теби,
 Слава Твоме васкрсењу, Христе,
 Слава царству, промислу, старању,
 О, Једини, који тако силно
 Васколико човечанство љубиш!

Глас II.

Када си се сишао ка смрти,
 Ад, животе, што престати не ће!
 Божанства си умртвио сјајем,
 А када си и умрле моћно
 Са најнижих подигао места,
 Све небесне силе Ти појаху:
 Живодавче, Господе наш, Боже,
 Нека Ти је за на веки слава!

Глас III.

Све нека се на небу весели
 И радује све, што је на земљи,
 Јер сатвори и показа Господ
 Мишцом, руком недостижну снагу,
 Смрт је својом погазио смрћу,
 Спасео нас из чељустии ада,
 Вељу милост даровавши свету.

Глас IV.

Кад су светлу проповед за васкрс
 Ученице дознале Господње,
 Од анђела сазнавши за исти,
 Прадедско су осуђење свргле,
 Овако су, апостолом тиме
 Хвалећи се, говориле тада:
 Смрт је — ето — савладана, Христос

Нови Сад, 1891.

Као Бог је устао из гроба,
 Вељу милост Он покљони свету!

Глас V.

Слово Сина, ком почетка нема
 Ка' ни Оцу, ни светоме Духу,
 Који нам се од свагдашње Деве
 На спасење родио, васпојмо
 И Њему се поклонимо, верни,
 Јер је на крст добровољно хтео
 Да узиде и смрт да претрпи
 И да тиме већ умрле дотле
 Својим славним васкрсењем дигне!

Глас VI.

Анђеоске силе Ти на гробу
 Када беху и стајаху онде,
 Обамреше стражари војници,
 А Марија пречисто Ти тело —
 Да помаже — тражила је свуда.
 Пленио си ад, а неси био
 Ода њ мучен, сусрео си Деву,
 Ти, који си давалац живота
 И који си устао из мртвих,
 О Господе, нек је слава Теби!

Глас VII.

Смрт си крстом разрушио, рај си
 Разбојнику отворио њиме,
 Мироносним женама си сузе,
 Плач у радост променио. Спасе,
 Апостолом заповед си дао.
 Да по свету проповеде, Христе,
 Да из гроба васкрсао јеси,
 Вељу милост подаривши свету.

Глас VIII.

Са висине сишао си доле
 И тридневан примио си погреб,
 Милосрдни! рад' људи на земљи.
 Да их грешних ослободиш страсти.
 Ти си наше васкрсење, жиће!
 О, Господе, нека Ти је слава!

Ив. М. Поповић.

СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ НАЗИЈАНЗИН, ГРИГОРИЈЕ НИСКИ И ВАСИЛИЈЕ ВЕЛИКИ, КАО ПРОПОВЈЕДНИЦИ.

(Свршетак.)

Ослије смрти очеве, оставивши у праву назијанске епархије и отишавши у Исаврију, св. Григорије није био у стању оглушити се позиву да подигне православље у столици источне империје. Он је дошао у Цариград и почео вршити службу и проповиједати у једној средњој цркви, прозваној „Анастасија“, т. ј. „Васкрсење“, у помен тога, као да је оvdје васкрело православље за Цариград. Говорништво св. Григорија привуче брзо у храм Васкрсења народа на гомиле; та о средња црква била је увијек препуна, на вељу жалост Аријанаца. Григорије био је неколико пута у опасности да изгуби главу за вријеме Валента. Но Теодосије, побједивши све своје непријатеље, спојивши под своје жезло обје империје — источну и западну, прогласи себе заштитником православља. поче га ширити указима и силом царске власти. Спомена је достојан дан за прве хришћане, кад је Теодосије изишао с војском и одузео од Аријана цркву Софију — Премудрости Божије. Ото насљем повраћено је силом, с тога је поступак императоров у очима свију вјерних био најдивнијим и најсветијим слављем.

Патријарх цариградски ипак није употребио на зло побједи и заштиту моћнога Теодосија; он је био добар и Аријанима, и трудио се да их привуче православљу једино убјеђењем. Чувајући, у сред сујете цариградске и царскога двора, хришћанску простоту првих вијекова и задобивајући код народа штовање једино врлинама и умом, он си је кроз то стекао непријатеља: међу велможама, којима се није свидело то, што он није пријатељ раскоши нити им хоће да угађа, и код свију лажних ревнитеља за вјеру, који не годоваху његову кротост.

У тадањем хришћанском свијету није било средине: људи су или подвргавани гоњењу или су друге приморавали да их подносе. Теодосије, признавши Никејски символ, одмах издаде наредбу против свима пновјерним сектама. Аријански епископи

бијаху редом протјеривани са катедара, које заузеле; сви непризнати симболи вјере бијаху строго запријећени, и императорским указом установљавала се једна вјера и једно богослужење. Да се тај догађај забиљежи као славан, Теодосије сазове у Цариград васељенски сабор епископа, који имађаху утврдити догмате вјере и установити праведну подјелу епархија, које постадоше спорнима за вријеме дугог господства аријанског.

Права самог Григорија Богослова на цариградску катедру још нису била правилно утврђена, те му их порицаху. Сабор цариградски признаде та права и потврди Григорија у његову достојанству; али се на скоро образова против угледног архиепископа у самом сабору партаја, која му пребациваше, да он није говио пређашњих непријатеља православља; његову хришћанску љубав сматраху као равнодушност према вјери.

Св. Григорије, љубитељ мира и јединства, није устајао да се бори против те буре; он је молио сабор да га отпусти, молио је за то и императора. Његовој молби је задовољено. Опда је, без сваког оклевања, скупио у Софијском храму народ и оце сабора. Оvdје је, у опростној бесједи, објавио своју намјеру да се удаљи с пријестола. То је био необичан призор, по ондашњем обичају — и геније говорника није још нигада свијетлио таким сјајем нити је стајао на таквој висини. Он је у једноставним ријечима изложио свој живот, своју вјеру, свој рад за душевну корист настве, — представио је смјело карактеристику славољубља и истрага својих непријатеља, упоредивши њихов рад са бучним такмењем циркуса, с промјенама призора и појава у позоришту, а на завршетку одбио је од себе потвору овако: „Ти, веле ми, од дуже времена јеси глава цркве; за тебе је било вријеме згодно и царска власт била ти је на услузи; па какву смо ми видели промјену, за нас корисну, коју си ти учинио? Колико још живи људи, који су нас не давно вријеђали!

Колико смо ми од њих поднијели! Ако је, с прекретом среће на нашу страну, могуће да им се осветимо, требало је казнити све оне, који су нас вријеђали. Куда! Власт је у нашим рукама, а непријатељи наши измакоше се освети!“ Тако је без сумње! Но по мом мњењу, ја сам већ освећен, јер ћу скоро имати прилику да осветим себе!“ Даље се св. Григорије са особитом речитошћу жали на оне, који су тако неумитно правосудни, те тако брзо хоће да врате зло злим, и који тек онда вјерују у своје избављење кад сами могу, по својој вољи, присилити друге, да дршћу пред њима.

Исто тако одговара св. Григорије и на клевету, што није држао раскошне трпезе и сјајне свите: „Нисам ја знао, говораше он, да ми нисмо дужни уступати конзулима и војсковођама у раскоши. Ако је то била моја кривица, опростите ми ју, узмите другог епископа себи по срцу, а мени дајте моју самоћу.“ Завршујући своју ријеч, проповједник даје опростни благослов свима, које је љубио и с којима се растајао. „Опрости, цркво Анастасијо, која си по свом имену обвезана нашој светој пади; опрости, спомениче нашег опћег славља, нови Силоме, гдје смо ми најприје поставили скинију завјета, која је кроз четрдесет година гоњена и пребијана по пустињи. Опрости, исто тако велики и славни храм, наша нова славо, подигнути сада словом божијим, насеље Јевусеја, које је узрасло нашим трудом до новог Јерусалима. Опростите, сви свети заклони вјере, други по достојанству, који обухватају собом разне дијелове тога града и служе му за свезу и уједињење; опростите, свети Апостоли, насеље небесно, од којих сам ја тражио примјера за себе у борби; опрости катедра патријаршијска, завидно и опасно звање; опрости саборе архијерејски, украшени добрим дјелма и старошћу. И ви сви, слуге олтара, који приступате Богу, кад нам он нисходи, опростите! Скупе Назареја, сложено појање, свештена бденија, чисте дјевојке, поштене жене, скупови сирота и удовица, сиротна браћа, чији су се погледи

У Загребу 1891 год.

управљали Богу и мени — опростите! Опростите, христољубиви, гостољубиви домови, који се бринусте о мојој немоћи!

„Опрости и ти ревна паство, која си с љубављу слушала моје приповиједи, — тискајући се гомилама гдје сам онажао брзописаца, који биљежише моје ријечи, и та преграда, која једва издржа папор слушалаца Опростите, цареви земаљски, и дворови царски, слуге и улицице царске, вјерни, надам се, свом заповједнику, али већим дијелом невјерни Богу. Пљескајте рукама вашем новом проповједнику, узносите га до неба; — уђутао је за увијек схватљиви, по вама неугодни глас.

„Опрости, христољубиви царски граде (дајем му ту правцу премда ревност његова не бива по разуму — али час растанка ублажује моје изразе), приближи се истини, исправи се, макар и касно!

„Опростите, Источо и Западе, за који сам ратовао, и за који страдам. Заклињем се Оним, Који вас може примирити ако и њеки други епископи буду подражавали моме одстрањењу. Но највише и најјаче кличем: опростите, аиђели-хранитељи овог храма, који сте благосиљали моје борављење овдје, покрите и мој одлазак. И Ти, Тројице Преблагословена — предмете мог мишљења и славо моја! Да не одступе они од Тебе! Спаси их, спаси народ мој! Да чујем сваки дан, како напредује у мудрости и побожности! Дјецо моја! чувајте повјерени вам залог! Сјетите се мојих рана. Благодат Господа нашег Исуса Христа нека буде с вама!“

Изговоривши ове ријечи, изванредно дирљиве и лијепе по саставу, слаткорјечиви епископ, оплакиван народом, но гоњен завишћу непријатељском, која не моглаше уништити ни дара, ни врлине, остави Цариград. Он се с почетка упути у Кесарију, гдје учини спомен не давно преминулом св. Василију, и с болним срцем, настани се близу Аријанза, — свог родног мјеста. Тамо је проживио своје посљедње дане, далеко од двора и завистника, бавећи се неговањем цвијећа у својој малој баштици, одајући се по каткад и појезији, која му је негда сладила младост његову. —

С руског превео: Јов. Петровић, хатихета.

О ЗНАЧЕЊУ И ДРЕВНОСТИ ДЈЕЈСТАВА, КОЈА СЕ СВРШАВАЈУ ПРИ ОСВЕЋЕЊУ ХРАМОВА.

С РУСКОГ ПРЕВЕО Григорије А. Николић, богослов.

(Свршетак.)

с.) *Кропљење св. водом зидова и принадлежности храма.* Историјски доказ о употребљавању св. воде при освећивању храмова први пут се срета у св. Григорија Двојеслова. Када Мелит, абат Галикански, одлазаше у Енглеску к Августину (млађему), који је још пре послан тамо ради обраћења Енглеза к хришћанској вери, св. Григорије писао му је овако: „Ако те свемогући Бог доведе братау нашему епископу Августину, то му реци, да сам ја, размишљајући дуго о делима Енглеза, расудио, да није нужно код тога народа разрушити идолских храмова, него треба само побацати идоле, који се налазе у њима. Нека он (Августин) освети воду, и с њом окропи храмове; нека подигне у њима олтаре, положи св. Мошти.“⁷⁹⁾ У Сакраментарији (књизи о тајнама) не тога св. Оца први пут излаже се начин освећења престола и других ствари, које су одређене на свештено употребљавање посредством кропљења истих св. водом.⁸⁰⁾ Погрешно је пак мислити, да је св. Григорије установио та дјејства: она су се ио свој прилици употребљавала и пре; несумњиво је барем то, да је у оће употребљавање св. воде познато било међу вернима и пре времена св. Григорија. Кирил монах, савременик св. Саве, који је живио у половини VI. века, у животопису преподобнога Јефтимија великога приповеда, да је нека жена, која је мучена од бесног демона, кад је, у нади на помоћ, притекла с молитвом к Моштима св. Јефтимија, добила исцељење од тога, што је свако вече узимала св. воду (*та άγίασμα*) са гроба Светитеља, заједно са јелејем из лампаде.⁸¹⁾ У време св. Јована Златоустог св. вода беше у таквом уважењу код хришћана, да су је ови, поцрпавши је у до-

мовима својим, као особиту светињу.⁸²⁾ Састављач апостолских Установа говорећи о обреду освећења воде, древност тог обреда доводи из апостолских времена.⁸³⁾ А кад је освећење воде добило свој почетак у времена апостолска, то зар да не допустимо, да је и употребљавање исте такође са временима апостолским било исто, какво се и до данас чува у пракци наше православне цркве?

д.) *Молишве.* Ако освећење храма води свој почетак од времена самих апостола, а то је изван сваке сумње; то бадава се сумњати у томе, да се од тих времена употребљавале при освећивању храмова и молитве. Молитве састављају битну принадлежност сваког хришћанског богослужења; као што је немогуће представити сунце без светлости, ватру без топлоте, тако је исто немогуће представити хришћанско оће богослужење, које се не би сједињавало с молитвама. С тога Евсевије, говорећи о освећењу Јерусалимске цркве, ма да се не бави подробним описивањем обредних дјејстава, која се тада свршаваху, спомиње ипак о молитвама: „Свештеници Божији“, говори он, „увенчали су свечаност делом молитвама, делом речима.“⁸⁴⁾ Какве су се пак у древности употребљавале молитве при освећивању храмова, и колико су древне те молитве, које се говоре при освећивању храмова сада? Ма да је ово питање у одношају к нашем предмету важно, али, по недостатку историјских доказа, не можемо одговорити на њега довољно. Из времена древности само

⁸²⁾ S. Chrisost. de baptismo Christ. tom. II. edit. Paris 1838 an. pag. 436.

⁸³⁾ Const. apost. Lib. VIII. cap. XXIX. Доказ састављача ап. Установа за нас је особито важан, као доказ најдревнији. У самој ствари, кад би и тешко било сложити се с онима, који приписују те Установе Клименту рим., то је ипак вероватно, да је скупљање њихово у један зборник било врло рано, никако доцније од III. века; јер св. Епифаније, који је живио у IV. в., често се позива на њих, као на такве споменике законодавства црквеног, који се у оно време употребљавали као корисни и оће познати S. Epiph. Haer. 45. num. 5; — 70. n. 11. 12,—15, num. 6; — n. 7.

⁸⁴⁾ Eus. de vita Const. Lib. IV. cap. XIV.

⁷⁹⁾ S. Greg. Epistolarum. lib. XI. indict. IV. Epist. Lib. LXXXVI. edit. Paris 1705 an. tom. II. pag. 1176.

⁸⁰⁾ S. Greg. oper. tom. III. ejusdem editionis.

⁸¹⁾ Хрисг. Чт. 1824 г. Ч. 15 стр.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

у делима св. Амвросија остала нам је једна молитва, која је, као што се види, изговорена приликом освећења храма; молитва та гласи овако: „Тебе, Господи, молим данас да сваки дан гледаш на овај дом Твој, на ове олтаре, који се сваки дан освећују, на ово духовно камење, где Ти се у сваком од њих освећује видљиви храм, и молитве слугу Твојих, које Ти овде шаљу, да примиш с божанственом Твојом благодаћу. Да Ти буде у мирис освећења свако принашање, које се приноси у овом храму у потпуној вери и љубави, и гледајући од горе на ону спасоносну жртву, којом си одузео грех овога света, погледај и на ове жртве чисте љубави, много година чувајући их под кровом Твојим, да Ти буду у мирис благовоне жртве, и сав дух њихов, душу и тело без повреде сачувај до дана Сина Твојега — Господа нашега Исуса Христа. Амин.“⁸⁵⁾ Према је ова молитва написана по случају посвећења Богу дјева, али садржај њен даје нам право закључити, да је она била изговорена при освећењу храма. Ако је пак ова молитва заиста изговорена по случају освећења храма, то по њој треба судити и о древности једне од садашњих наших молитава при освећењу храма, која се изговара после устројења престола пред тајанственим његовим освећењем. Прозревши у садржај ове, и прве половине Амвросијеве молитве, није тешко приметити међу њима погодне сличности; а одкуда је таква сличност? Последица се његова лако разјашњује, ако допустимо, да обе молитве припадају броју оних, које су предане пастирима прве цркве од самих

⁸⁵⁾ Ambros hortat. ad virgin. — tom. IV. opp. edit. Paris. 1642. an. pag. 144.

Апостола и које првобитно прелазећи од предходника к прејемницима путем усменог предања, премда су се разликовале у устима разних пастира, али разликоваху се само у спољашњем изразу, у речима, у суштини пак својој остале су неизмјењене. Што се тиче времена постанка других молитава, које се говоре сада при освећењу храмова, никаквог трага није нам остало у историји.

На тај начин наша православна црква, у сваком богослужењу свом, као у чистом огледалу, представља хришћанску древност, и дјејства своја, која се свршавају при освећивању храмова, није установила у најдоцније време по мудрости човечијој, већ их је примила од св. Апостола и најближих прејемника, мужева велике чистоте и светости, под непосредним руководством св. Духа.

Остаје нам, да одамо хвалу Господу, који нас је удостојио припадати к таковој цркви, у којој су сачували сви обреди чистоту првобитног свога установљења; — да се трудимо, што је могуће чешће, посећивати св. храмове Божје, чиме нам се предана од Бога дјејства тајанâ саопштавају; и овде ближе, него ли ма где, можемо ми, по речи Апостола, тражити Господа, опипати Га и наћи, премда није далеко ни од једнога нас (Дел. ап. 17, 27); — да, најпосле, у време пребивања у храму, гледајући спољашњу лепоту његову, помишљамо о несравњеној слави унутрашњој, која тајанствено у њој станује, а с тога да стојимо у њему са страхом, са истинском побожношћу, као у дому Божјем, пред престолом Господа, у присуству самога Бога, пред лицем Суштаства од свију највишега.

ПРЕЛИСТАВАЊЕ ОВОГОДИШЊИХ ШКОЛСКИХ ПРОГРАМА.

коле се већ одавна свршиле. Ученици се разишли својим кућама, носећи собом плодове десетмјесечног труда свога, да њима обрадују или растуже своје родитеље, који троше и који ће потрошити и црно иза нокта, само да дјецу сретнима начине. Собом до-

нијеше дакле ученици своје свједоче, да их по њима родитељи и старатељи њихови просуде и оцијене, да ли су достојни, да почетком идуће школске године оду опет на своје старо мјесто, да науке наставе. Благо оним ученицима, који су одговорили свом позиву, а тешко онима, у

чијима се свједочбама наша која негативна оцјена, а још теже онима, код којих би се нашле по двије или три оваке сестрице. Но пријеђимо пријеко тога.

Утисци првог састанка прођоше и сад се од дуга времена прелиставају програми, читају се имена ученика, не само оних, чија су имена дебелим словима одштампана, већ и оних који су ситно штампани и т. д. Чита се и статистички преглед колико је било ученика по броју, њихову завичају, вјери, напирешку, добу жи вошу и т. д. Програми са разних завода разво су и састављени. Не обзирајући се на остали садржај, нас се тиче највише вјера. Према разлици својих редактора налазимо у програмима називе појединих вјероисповјести сасвим противне одредбама државних закона. Тако ће сваком православно Србину запети за око ријеч: *несједињени* и *грчко-несједињени*. Које су вјере ученици са горњим називима? Долази нам као јасно, да тим именом крете ученике вјере православне, или строго службено узето: вјере грчко-источне. А кад знамо, да у сваком шк. програму — осим оних чисто српских завода — долази на прво мјесто вјера римокатоличка, за тим: грчко-источна и т. д. — онда се чудити морамо, да се Срби ученици не називају бар тим именом, — кад се неће рећи: *православни*, — већ им се придјева назив: *грчко-несједињени* или само *несједињени*. Тај им се назив пришива у шк. програму, јавном спису оног завода, који је подигнут без сумње и жуљевима српских руку и српске грбаче. То изгледа да је маленкост — али није маленкост; шта више, данас је то велики нападај на правосл. цркву и вјеру. За то треба то зло у клици угушити.

Истина, средњошколски програми немају назива за православне ученике: *несједињени*, већ редовно *грчко источни* — па чини ми се и српска Карловачка гимназија назива своје ученике грчко-источњацима, што је жалосно, — али су за то програми пучких школа препуни назива *несједињени*.

Не дођоше ми до руке сви програми пучких школа, пошто многе и не издају

никаквог програма, — али за то ево бар оних, који ми дођоше до руке:

1) *Вараждин*; у самостану св. Уршуле било је ученица по вјери: 4 *несједињене* (види „Нар. Нов.“ од 4. авг. о. г.); за тим: виша девојачка школа а.) виши одјел стр. 57. има 4 ученице *несједињене*, б.) нижи одјел стр. 59 има 5 ученица *несједињених*.

2.) Пучке школе у: *Сушаку*, *Трпашу*, *Драга Косирена св. Луције* и *Косирена св. Барбаре* на стр: 28, 35, 46, 54 и 65 налази се свагдје назив *несједињени*.

3) Пучка школа у *Салобору* на стр. 9 има 1 ученица *несједињена*.

4) Свима пучким школама предњачи град *Загреб*, те вели у свом овогодишњем извјешћу за ниже и више пучке школе у опћем пријегледу а на стр. 123 ово: по *вјери има грчко-несједињених* ученица 66.

Тако програми пучких школа. Међу тим наш највиши Рескрипт од 10. авг. 1868 год. говори о закључцима *српског сабора*, вели се тамо *грчко-источна* вјероисповијест, а у обичном говору и писму називају нас *православни* а многи и *грчко-источни* и *српско-православни*. Узети ма који од ових назива — није погрешно, али замјењивати исте ријечима наказним, погрешка је велика, гријех је неопростив. Тога не смије нико чинити, а најмање школа и њихови органи.

А кад се усудише редактори школских програма, да у истима назову српско-православну дјецу — *несједињенима*, нема сумње да су тако окрштена Српцад и у школским тједницима, мјесечним каталозима и т. д.

Па да би се тој протузаконитости доскочило, позвани су у првом реду свештеници, којима у дужност спада и катихизирање шк. дјеце, да сваком приликом, кад дођу на катихизацију, завире у мјесечне каталоге и тједнике, те да се увјере не само о успјеху својих ученика, већ нијесу ли окрштени застарелим називом *несједињени*, те ако таква шта опазе, да одмах просвједују и позову наставнике тих школа, да називају српску дјецу законитим именом; а ако то не би помогло, да се притуже својој претпостављеној о-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

власти, која ће знати, шта јој ваља чинити. Тако се, држим, можемо надати, да идуће школске године не ће ући такав назив, који би вријеђао вјерске осећаје православних ученика.

Уједно се надам, да ово неколико ријечи не ће остати као „глас вашијућег у пустињи.“

У Августу 1891 године.

Ј. Теофанов.

ОБНОВЉЕНА ЦРКВА У МИТРОВИЦИ.

„Да видите наше манастире,
„Наших славних цара задужбине
„— Какви ли су и колики ли су!
„Шта је ваша црква Димитрија?“
(„Милош у Латинима“ Нар. пес.)

Како је некад — као што нас уче народне песме, те српске „књиге индијеле“ — рекао војвода Милош, кад оде у Латине да кући хараче. Тако се могу данас свесни Митровчани похвалити са својом црквом, коју Богу Свемогућем у славу подиглоше њихови предци и оставише је, са православном вером својим потомцима у аманет да је чувају као очи у глави; а они, знајући да их је једино света вера православна очувала ево овде, када се диглоше са свих страна непријатељи да их с вером развере и разбрате с браћом осталом, прионоше с новим трудом и вољом да што лепше и величанственије удесе тај храм Божји, да буде што достојнији онога, чијим се домом назива!

Није се жалило труда, није ни новца — привеше земаљско благо на олтар Свевишњем, тако рећи све се надметаху ко ће више да приложи. Црквена општина начинила је прорачун на 0 хиљада форината, а дарови превазиђоше десетину хиљада, као што ћемо мало ниже навести.

Кад поћеш, брате Србине, ма са које стране „бијелом граду Митровици“, видећеш ексро на читав сахат даљине, како се величанствено диже у висину торањ српске православне цркве, што ти као прет кажишут показује пут вечном животу, а са њега шаље светле зраке на све стране злаћани часни крет. Јест, крет часни, символ вере ти хришћанске, крет часни, за који ти се претци борише и крв своју леваше, али у борби тој не клонуше; па ако који и паде и Богу душу даде, остави теби у аманет: да га чуваш, љубиш и за њ живот свој залажеш.

Торањ је покривен бакром, а израдише и позлатише га вредне руке Србина занатлије Милана Јовановића из Н. Сада.

Кад ућеш у цркву, не знаш чему да се пре дивиш? Да-ли да се дивиш дивној оправци, вештом декорисању, столовима, кору, прозорима, полијелејима и другом чему?

На први мах задиви те све, јер све ти је ново, до сада још невиђено, јер и ако је израђено по укусу и типу православном, али је и према данашњем напретку вештине и културе.

Патос је дивно изведен: по целој цркви су израђени мозајици, а од женских врата па чак кроз царске двери и око часне трпезе пружен је мозајик по орнаменту српског ћилима.

Црква је декорисана; по зидовима нема икона, као што их пре беше, али су надомештене иконама по прозорима.

Колико је познато писцу ових редака, нема таких прозора ни у једне цркве у овој страни Српству.

По прозорима су иконе: св. Стеван Дечански (поклон г. Н. Ј. Поповића), св. Петка (поклон г. Ђ. Милекића), св. цар Урош (поклон г. П. Панаотовића), св. Арханђео Михајило (поклон г. Ј. Месаровића), св. апостоли Петар и Павла (поклон г. Ђ. Живановића), св. Симеон (Стеван Немања, поклон породице Секулића), св. цар Лазар (поклон г. А. Драгутиновића) и св. Сава (поклон г. Г. Мијића).

То је све израђено у стаклу (гласмалерај) у разним бојама, па кад јарко сунце пропусти кроз стакло своје злаћане зраке, тек онда осећаш у души неко необично стање: видиш како те благо погледају светитељи (а изгледају као живи) па ти се глава и сама сагиба да прими њихов светитељски благослов.

Свод је црквени премазан зелено-плавом бојом а по њему безброј сјајаних звездица — баш као на небу — где станује творац Свевишњи.

У угловима је — јер је црква по главним сводовима подељена у три дела — у сваком по један херувим, а изнад солеје по један евангелиста.

Са свода се спуштају два тешка гвоздена полијелеја, сваки за 24 свеће. Израђени су у барок-стилу и позлаћени — то је поклон „српске штедионице“ и „српског есконтног деоничарског друштва.“

Столови и певнице су са свим нови, а израдио их је овдашњи Србин занатлија, Никола Борота, у ренесанс-стилу, да се заиста може дичити и поносити; а уједно је доказао као и М. Јовановић, да и Србин уме нешто, само ако хоће, и да није нужде ићи у бели свет да тражимо веште људе, кад их имамо и у својој средини.

Најпосле напоменути ми је, да је и г. И. Клаузен, декоратер из Заграда, показао не само стручно знање, но и велику вештину, оправивши иконостас тако, да сад изгледа као нов. Он је позлату и сликарски посао обавио на опште задовољство.

Међу поклонима споменути ми је још и орнаментални прозор у олтару изнад „горњег места“. То је поклон госпођа: Магазиновићке, Милосављевићке и Грујићке из Београда. А прозор на кору, на ком је израђен грб српске патријаршије — поклон је нашег „певачког друштва.“

Радњу је руководио, по својим нацртима, овдашњи наш градски мерник, г. Никола Поповић, те је у том послу показао не само стручна знања и вештине, но и необична труда и воље а и стваралачког дара.

Он је тако рећи прекројио целу цркву: све што пређе беше непотребно, он је преустројио; њему треба да захвалимо на новом мраморном кору, који почива на своду, што га

држе бели стубови од карарског мрамора, од кога му је начињен и наслон.

Од утвари црквених приложише: бакрене и ватром позлаћене рипиде, „златни крст“ и 4 чирака, г. Јов. Поповић; два чирака од „златног бронза“ и два сребрна чирака на часну трапезу гђа М. Јовићка.

* * *

Трошак око оправке те дивне цркве износи детаљно:

Кров на торњу и позлата	5.010 ф. —
Зидарски посао на згради црквеној и огради	9.100 ф. —
Декорисање и позлата	6.500 ф. —
Патосање цркве	2.400 ф. —
Столови	1.400 ф. —
	<u>24.410 ф. —</u>

Дакле двадесет и четири хиљаде и скоро 500 фор!

Поклони износе:

Рипиде	750 ф. —
Чираци (пред иконостасом)	800 ф. —
Полијелеји с позлатом	2000 ф. —
Чираци на часну трапезу	300 ф. —
Прозори	4620 ф. —
	<u>Свега 8.470 ф. —</u>

Дакле цела репаратура стоји 32 хиљаде 880 фор.

Евала свесним Митровчанима и црквеној општини, који и овом приликом показаше и доказаше, да су у стању нешто учинити, ако је ту воља на рад и пожртвовање, а могу заиста служити примером многим и многим нашем српском месту! Хиљадили се тако родољуби!

Б. П. Н.

ЛИСТАК

БЕЛЕШКЕ.

— (Поздрав, којим је Његова Светост патријарх српски Георгије поздравио Његово Величанство краља Фрању Јосифа, и одпоздрав Његовог Величанства.) Приликом бављења нашег цара и краља 4. (16.) септембра о. г. у *Темнишвару* дочекао је патријарх српски г. Георгије Бранковић са депутацијом монашког и световног свештенства Његово Величанство и поздравио га овим говором:

„Ваше царско и апостолеко краљевско Ве-

личанство! Најмилостивији господару! Долазак Вашег Величанства у овај знаменити град, који су домољуби и ревносни грађани, једнако се заузимајући како за душевна тако и материјална добра, уздигли до културног и економског центра овог дивног јужног краја драге нам отаџбине, усређава и радошћу испуњава становнике овога краја, верне поданике Вашег Величанства. Вашем Величанству верни епископат и свештенство грчко-источне цркве, као и сви верни послаше ево такође депутацију, која излази

WWW.UNILIB.RS
 пред Ваше ц. и кр. апост. Величанство, да с једне стране са страхопоштовањем искаже своју превелику радост на овом доласку у наш верни круг, с друге стране да у поданичкој понизности принесе захвалност на милости, која се не престано понавља и огледа у старању Вашег Величанства, да верни народи сретни буду, уједно пак да и овом приликом изразимо своју безграничну љубав, своје препонизно страхопоштовање и непоколебиву верност према Вашем Величанству и узвишеном владалачком дому. У најдубљем страхопоштовању излазимо пред Ваше Величанство с молбом, да Ваше Величанство има милост примити понизне изразе ових осећаја, и нашем епископату, свештенству и вернима грчко-источне срп. цркве своју највишу благодатност и за даље не укратити. Нек Бог одржи, благосиља и заштити Ваше Величанство до крајњих граница човечјег века!“

На овај поздрав патријархов одговорило је Његово Величанство: „Срдачно примам поклоњење српског грчко-источног свештенства и овога пута и мило ми је чути нова уверавања о познатој, оданој привржености. Према гајењу таквих осећаја и ако ревностно испуњавате црквене дужности своје, а ако Вам држање и даље буде домољубиво, можете поуздано рачунати и даље на моју краљевску милост!“

— († Дионисије V. Архиепископ Цариградски, Новог Рима и васеленски Патријарх) умро је у својој престоници, у Цариграду, 13. (25) августа о. г. Блажени патријарх Дионисије родио се 1819. године у Једрену. 1858. постаде епископ на острву Криту, 1868. митрополит у Демоници, а 1870. у Једрену. Пошто је 1887. год. патријарх Јаникије III. захвалио на патријаршији цариградској, то Синод цариградске патријаршије изабере за патријарха Дионисија, који после кратког времена буде инсталиран и седе на престо цариградских патријараха као Дионисије пети. За не пуне четири године истакао се патријарх Дионисије као велики бранилац православља и енергични заступник интереса хришћана у Турској. Само да споменемо његово енергично држање прошле године, када су издани берати бугарским владикама за Македонију. Он је исекао да се ови берати не издаду, и када је Бугарима пошло за руком да помоћу западне Европе пошљу своје владике у српску Македонију, патријарх је Дионисије најенергичније протестовао противу тога и дао све цркве

у Турској затворити, а сам је поднео оставку. Но ни Синод ни турска влада не хтедохе му уважити оставке. Онда је патријарх Дионисије изјавио, да ће се вратити на своју катедру, али под погодбама, да се црквени и правни односи хришћана у Турској доведу у ред и да се гарантује њихова неповредивост. И тако се патријарх Дионисије вратио на своју столицу, па и ако није постигао све оно, што је и како је хтео, понео је у гроб уверење, да је са своје стране учинио све, што је и требао и могао, а понео је и наду, да ће она праведна ствар, коју је он заступао, кроз кратко време морати победити. Покојни је патријарх био велики пријатељ српског народа. Он је топло поздравно митрополита Михаила, када се овај вратио на своју митрополитску столицу. И пред смрт је своју учинио огромну услугу Српству тиме, што је пристао, да се од сада на четири владичанска места у Старој Србији и Македонији постављају епископи српске народности на место грчких епископа. — Пре две године дана заузео се са српским и црногорским послаником, да се осигурају српски манастири, а особито Дечани од нападаја дивљих Арнаута.

— (Г. Герасим Петровић) *уравниошљ и професор богословског завода у Карловцима* произведен је од Његове Светости г. Патријарха Георгија за патријарашког дворског *протосинђела*.

— (Књижевно одељење „Матице Српске“) држало је 4. (16.) септембра о. г. своју редовну седницу, из које саопштавамо ово: Узети су на знање извештаји о раду књижевног одбора и одбора за издавање „Књига за народ“ из задужбине Петра Коњевића. — На основу оцене чланова Милана А. Јовановића и Стевана Милованова није досуђена награда ни једном од *неш позоришних дела*, која су стигла на расписане награде из фонда Јована пл. Наке. — Издања је члану А. Сандићу на оцену приповетка из српског народног живота с натписом: „*На клизавој стази*“. — Предложиће се скупштини за распис све награде, које су до сад расписане биле из фондова: Јована Наке и Јована Остојића и жене му Терезије, али да се уједно из Остојићеве задужбине расписе нова награда од 50 дуката за „*Историју српске школе у аустро-угарској монархији*“ с роком до 31. децембра 1892. — За *почасне чланове* предложиће се скупштини ови књижевници: Стојан *Новаковић*, Милан *Ђ. Милићескић*, Милорад *П. Шапчанин*, Вењамин *Калаји*, Павле

Булџи, Карло Сас, Лауш Талоци, професор Перо Будмани, проф. Лука Зима, др. Григорије Креч и др. Константин Јиречек. — За чланове књижевног одељења предложиће се скупштини ови чланови матичини: 1.) Никола Гр. Живковић, прота и гимназијски катихета у Г. Карловцу; 2.) Сергије Шакрак Нинић, конисторијски бележник у Новом Саду; 3.) Максим Лудажич, умировљени кр судца у Срп Ковину; 4.) Васа Пушубрк, гимн. управитељ у Н. Саду; 5.) др. Стеван Малешевић, адвокат у Сенти; и 6.) Никола Јоксимовић, уредник „Бравика“ у Н. Саду. — Одлучено је, да се предложи управном одбору и односно скупштини, да стипендијски фонд Пешра Класановића, који сада износи 4364 фор. ступи у живот кад нарасте на 10.000 фор. Предложиће се скупштини, да се за фонд Софије Пасковићке, који износи нешто преко 14.000 фор., зготови основно писмо и да се од прихода тога фонда одреде две шрећине за награђивање писаца, који напишу књиге, које ће бити од користи за науку, а једна шрећина на стипендије без даљег одређења струке. — Предложиће се скупштини, да се од пет пријављених молилаца за питомце стипендијске закладе Павла Јовановић изаберу као најбоља ова тројица: Стеван Милојичић из Даља, техничар III. године, Коста Чушковић из Земуна, техничар II. године, и Никола Весин, свршени гимназијста, и то сваки са годишњом стипендијом са 400 фор. — Предложиће се даље скупштини кандидати за избор за три упражњена стипендијска места у заклади Симе Ђорђевића и то: за једно место од 600 фор. за техничара, за друго од 500 ф за горњу реалку и за треће од 400 фор. за доњу реалку. — Остали предмети били су од мање важности.

— (Нова српска књижара у Новом Саду.)

Као што је у овоме листу међу огласима већ јављено, отворио је познати издавалац српских књига и штампар г. Арса Пајевић добро снабдевену књижарницу у сонетовој кући у дунавској улици. Ко зна од какве су користи књижарнице по књижевност, тај ће радосно поздравити појаву ове нове књижарнице. У овој добро уређеној књижарској радњи моћи ће се, осим српских и других књига, набавити и наручити по врло умереној цени све ствари, које у књижарску струку засецају. Дојакошња тачност, савесност и ревност г. А. Пајевића јемчи нам, да ће сваки набављач брзо и поштено по-

служен бити. С тога топло препоручујемо нашем читалачком свету ову нову издавалачку књижарницу г. А. Пајевића.

Дат је у штампу у Сарајеву у Босни:

„НОВИ ТРЕБЕВИЋ“

велики српски илустровани календар за Босну и Херцеговину.

Штампаће се у 8.000 примјерака, а растуриће се по Босни, Херцеговини, Србији, Црној Гори, Далмацији, Боци Которској и међу Србима у Угарској.

Врло је zgodан и подесан за огласе, који се рачунају врло јефтино. Читава велика страна стаје само 15 фор., по стране 8 фор., четвртина стране 5 фор.

Огласе с новцима прима уредништво „Босанске Виле“. — Наручбине без новаца не ће се уважити.

Књижарама, трговцима, занатлијама и другим раденима препоручује се ради огласа.

У Сарајеву, 30 августа 1891.

Н. Т. Кашиковић,
уред. „Бос. Виле“.

ОГЛАСИ.

128

ОБЈАВА

2—2

1. октобра по нов. почеће се школска година 1891/92.; 29. и 30. септембра уписиваће се ученици; од 1—4. октобра биће поправни испити. У I. разред примаће се, који докажу крштеним писмом да су навршили 10. годину, а сведоцбom школском, да су свршили IV. разред српске или пучке школе.

Уписину фор. 2-1 плаћају само нови ученици; школарину за целу годину фор. 8-4 сви ученици.

Сиромашни а добри ученици, који немају ни једне оцене довољне, предаће директору до конца новембра молбеницу ради опроста од школарине на патронат управљену са сведоцбom школском и сиромаштва. Првошколцима не опрашта се школарина за I. течај.

У Карловцима, 14. септембра 1891.

С. Лазич,

директор гимназије карловачке.

Еп 516.

к. 361. ex 1891.

СТЕЧАЈ

131 1—3

На упражњено парохијско место VI. класе у Мехали. — Компетенти имају своје довољно иноструиране молбе до 18. (30.) октобра о. г. потписаној управи поднети.

Из конзист. седнице, држане у Темишвару 24. јула (5. авг.) 1891.

Конзисторија епархије темишварске.

СТЕЧАЈ.

2—3

Отвара се стечај на упражњено учитељско место у Црној Бари (Feketetó, р Тörök Kanizsa). Плата је учитељу 300 ф., слободан стан с баштом и зимски огрев колико треба. Учитељ мора држати и повторну школу а у цркви десну певницу. — Рок стечају је 29. септембар.

Молбенице неоспособљених учитеља се ни на који начин не ће у обзир узети.

Из ванредне скупштинске седнице држане у Црној Бари 15. (27.) августа 1891.

Јереј Јован Гавриловић,
председник.

124

СТЕЧАЈ.

2—2

Пошто је од овоместне општине изабрати учитељ г. Светозар Шајбер уједно и за учитеља у Срп. Итебеју изабрат, а на учитељско место у Канаку зафалио, то се по ново стечај овим расписује, с којим је скопчана следећа плата: 300 фор. а. вр. у готовом новцу, 25 кибли жита, 15 кибли кукуруза, 2 хвата тврдих дрва у име огрева, слободан стан са баштом, једна баншта изван села од 800□ хвати, 4 ланца ораће земље, на коју сам учитељ порез плаћа.

Учитељу у дужност спада све законом прописане предмете у школи предавати, школску децу у појању обучавати и при сваком богослужењу у цркви појати. Молитељи нека своје молбе са оригиналним сведоџбама о учитељској способности овомесном црквен. шк. одбору најдаље до 8. септембра поднесу, када ће се избор обавити.

Првенство имају они који су из мађарског језика испит положили и који се лично представе

У Канаку, 27. августа 1891.

Дамјан Војновић, **Владимир Жупунски,**
перовођа. председник.

Ен. 392. 430. 499.
к 357 ех 1891.

СТЕЧАЈ.

1—3

Расписује се стечај на смрћу пок. јереја Душана Арновљевића упражњену парохију у Мокрину. Компетенти имају своје ваљано инструиране молбе до 18. (30.) октобра о. г. потписаној управи поднети.

Из конзист. седнице, држане у Темишвару 24. јула (5. авг.) 1891.

Конзисторија епархије темишварске.

„Српски Сион“ излази сваке недеље н. великом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

126

СТЕЧАЈ.

2—3

На упражњено учитељско место српске вероисповедне школе у Вел. Маргити овим се расписује стечај са роком до 20. септембра т. г. Плата је учитељу у готовом 200 фор. а вр., 20 меци жита, 10 меци кукуруза у зрну, 2 фата сламе, 2 фата дрва, 1½ ланац ораће земље, на коју има учитељ порезу плаћати. Од великог погребца 50 новч а од малог 20 новч. где позван буде слободан пристојан стан с баштом, која је извршеном лозом засађена.

Учитељу у дужност спада, школском уредбом прописане предмете у школи предавати и у цркви појати. Компетенти нека се обрате са својим добро снабдевеним молбеницама на доле потписане

Вел. Маргита 25. августа 1891.

Тоза Мсромиллов, **Васа Стојић,**
перовођа и старатељ. председник.

127

СТЕЧАЈ.

2—2

Ради попуњења једног учитељског места на вероисповедној српској мешовитој школи у Српској Ченеју, отвара се овим стечај.

Плата учитељска је у готовом новцу 330 фор а. вр., 3 хвата сламе у име огрева, 4 ланца ораће земље, ¾ ланца ливаде, на коју сам учитељ порез плаћа и 20 фор. у име перовођства.

Учитељу у дужност спада све законом прописане предмете у школи предавати, и при сваком богослужењу у цркви појати. Молитељи, и то само свршени приправници, нека своје молбе са оригиналним сведоџбама о учитељској способности, овомесном црквеном школском одбору за четир недеље дана путем поште поднесу.

Првенство имају они, који су из мађарског језика испит положили.

У Срп. Ченеју, дне 1. септембра 1891.

Председништво местног цркв. школ. одбора.

Ен. 473.

к 384. ех 1891.

СТЕЧАЈ

130 1—3

На упражњено парохијско место II. класе у Срп. Св. Пешру. Компетенти имају своје снабдевене молбенице до 18. (30.) октобра о. г. потписаној управи поднети.

Из конзист. седнице држане у Темишвару 24. јула (5. авг.) 1891.

Конзисторија епархије темишварске.

Претплата и огласи шаљу се накнадној штампарији А. Пајевића у дунавској улици, а рукописи уреднику Сави Пешровићу у Нови Сад.

За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.